**Сумський державний педагогічний університет**
**імені А. С. Макаренка**

**Факультет іноземної та слов'янської філології**

Кафедра російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання

**ЗАТВЕРДЖУЮ**
Декан факультету іноземної
та слов'янської філології
_____ А. М. Коваленко
28 серпня 2020 р.

# ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (Мова і література (російська))

Додаткова предметна спеціальність: 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Освітня-програма: Середня освіта (Російська мова і зарубіжна література.
Англійська мова)

Погоджено науково-методичною комісією
факультету іноземної та слов'янської філології
28 серпня 2020 р.
Голова _____
Семеног О. М., доктор пед. наук, професор

Суми – 2020

Розробники:

1. *Коробова Ю. В.*, канд. пед. наук, старший викладач кафедри практики англійської мови Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
2. *Подосиннікова Г. І.*, канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри германської філології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри практики англійської мови Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Клочко Л.І. к.ф.н., доцент _____

## Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Кількість кредитів – 4,5</td><td rowspan="8">Магістр</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Загальна кількість годин – 135</td><td>3-й</td><td>3-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>135 год.</td><td>135 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:</td></tr>
<tr><td colspan="2">диференційний залік</td></tr>
</table>

### 1. Мета вивчення навчальної дисципліни

У системі професійної підготовки вчителя іноземних мов виробнича шкільна педагогічна практика (далі – “педагогічна практика”) є особливою формою навчального процесу, яка забезпечує оволодіння студентами під керівництвом методистів і вчителів мінімумом професійно-методичних умінь, необхідним для реалізації основних функцій учителя іноземних мов.

Програму навчальної дисципліни розроблено у руслі реформи МОН України «Нова українська школа», яка передбачає створення школи, де діти будуть навчатися через діяльність, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті.

Також у робочій програмі педагогічної виробничої практики враховано зміст матеріалів спільного проекту Британської Ради в Україні та Міністерства освіти і науки України «Шкільний вчитель нового покоління», документу «Нова типова програма «Методика навчання англійської мови» (див. за адресою http://ngschoolteacher.wix.com/ngscht). Зокрема, у робочий програмі використано такі принципи.

**1. Методика викладання – ключова дисципліна підготовки майбутніх учителів.**

Робоча програма передбачає наявність міцних зв'язків між практикою в школі та курсом методики, у межах якого студенти готувалися до практики (розроблення окремих завдань, планування розгорнутих фрагментів уроків і цілісних уроків).

Програма викладання методики розглядається як центральна ланка підготовки вчителя іноземної мови, вона поєднує теоретичні принципи та практику навчання. Головним є застосування знань у конкретних ситуаціях навчального процесу, а не самі знання. Основна мета практики – ефективна практична підготовка вчителя англійської мови.

**2. Різноманітність підходів до навчання.**

У програмі практики діяльність студентів розглядається крізь призму інтерактивного навчання: діяльність практикантів із підготовки та проведення уроків поєднується з індивідуальною та груповою рефлексивною діяльністю (письмовий аналіз уроків учителів і колег-практикантів, взаємовідвідування та спостереження з подальшим груповим аналітичним обговоренням, мозковий штурм і групове обговорення практичних проблем тощо) та методичною науково-практичною та організаційно методичною діяльністю (підготовка та проведення методичних семінарів, майстер-класів, занять-тренингів метоличної майстерні «Англійський дискусійний кіноклуб» тощо).

Заохочується участь студентів у роботі Студентської наукової лабораторії методики навчання іноземних мов і культур, що дає змогу студентам за бажанням виконувати більш складні завдання науково-дослідного та науково-практичного характеру (підготовка досліджень до Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт, публікація тез доповідей та виступів на конференціях, статей, науково-практичних семінарів, майстер-класів, тренінгів, лекцій тощо).

**3. Поточне практико-орієнтоване оцінювання протягом курсу.**

Завдання для оцінювання розроблені таким чином, щоб підкріплювати процес навчання протягом всього курсу. Результати учіння студентів перевіряються за допомогою завдань до практичних занять і комплексу самостійних робіт. Наприкінці курсу виконані поточні завдання використовуються для укладання портфоліо. Підсумкове оцінювання (екзамен) включає виконання як теоретичних, так і практичних завдань (планування фрагменту уроку, а також розробленого заздалегідь розгорнутого плану-конспекту уроку).

Під час педагогічної практики студенти-практиканти повинні оволодіти основами професійно-методичних умінь вчителя іноземної мови у зазначеному програмою обсязі. При цьому студенти мають спиратися на зразки методичних матеріалів та використовувати настанови методиста й учителя.

Згідно вимог освітньо-професійної програми підготовки кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальність 014 Середня освіта формування у студентів **фахової професійної компетентності** потребує формування наступних компетентностей.

**Інтегральна компетентність** – здатність розв'язувати складні завдання й комплексні проблеми в галузі філологічної освіти та науки в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає глибоке переосмислення й удосконалення наявних і набуття нових цілісних знань та навичок інноваційного характеру, проведення власного наукового дослідження та характеризується невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

**ЗК 1.** Знання та розуміння специфіки професії, професійних прав і обов'язків, предметної галузі.

**ЗК 2.** Здатність використовувати знання сучасних проблем науки в професійній діяльності, критично осмислювати основні світоглядні теорії, принципи.

**ЗК 3.** Здатність до пошуку, опрацювання та інтерпретації інформації з різних джерел.

**ЗК 4.** Здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності й навчанні, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою.

**ЗК 5.** Здатність до рефлексії, професійної та особистісної самоосвіти, проектування подальшого освітнього маршруту та професійної кар'єри.

**ЗК 6.** Здатність до абстрактного, аналітичного мислення, генерування нових ідей.

**ЗК 7.** Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію державною, російською та іноземною (англійською) мовами, правильно будувати своє усне та писемне мовлення.

**ЗК 8.** Здатність працювати автономно та в команді (професійній, науковій), керуватися принципами діалогу й співпраці.

**ЗК 9.** Здатність діяти свідомо та відповідально на основі принципів професійної етики, дотримуватись правил академічної доброчесності.

**ЗК 10.** Здатність цінувати, толерантно сприймати різноманітність думок та мультикультурність, працювати в міжнародному форматі.

Виробнича практика пов'язана з формуванням у студента-практиканта таких визначених освітньо-професійною програмою **професійних (фахових) компетентностей спеціальності:**

**ФК 1.** Здатність демонструвати новітні концептуальні та методологічні знання в галузі освіти, філології, методики викладання філологічних

дисциплін у загальноосвітніх закладах; усвідомлювати вплив сучасних психолого-педагогічних, дидактичних, лінгвістичних, літературознавчих парадигм на методику викладання фахових дисциплін.

**ФК 2.** Здатність оперувати основними поняттями філософії освіти, психолого-педагогічних, лінгвістичних, літературознавчих дисциплін, вільно користуватися спеціальною термінологією.

**ФК 3.** Здатність ефективно застосовувати теоретичні фахові знання під час організації процесу вивчення філологічних дисциплін у загальноосвітніх закладах з урахуванням традиційних настанов та новітніх тенденцій у шкільній освіті.

**ФК 4.** Здатність організовувати навчально-виховний процес як педагогічну взаємодію його учасників, спрямовану на розвиток учнів; забезпечувати сприятливий психологічний клімат у педагогічному та учнівському колективах.

**ФК 5.** Готовність до систематизації, узагальнення та розповсюдження передового методичного досвіду (вітчизняного та зарубіжного) в професійній сфері, усвідомленого створення свого особистого досвіду викладання лінгвістичних та літературознавчих дисциплін.

**ФК 6.** Розуміння зв’язку між саморозвитком мови та змінами в соціумі, які стимулюють мовні процеси; здатність критично оцінювати мовні зміни, вибирати з урахуванням сучасних тенденцій мовний варіант, який є адекватним умовам тексту, що продукується.

**ФК 8.** Здатність до педагогічної інтерпретації художнього твору в суспільно-історичному, культурно-цивілізаційному, індивідуально-авторському контексті.

**ФК 9.** Здатність доцільно використовувати мовні ресурси при створенні усних і письмових висловлювань державною, російською, іноземною (англійською) мовами в різних ситуаціях спілкування.

**ФК 10.** Готовність до здійснення наукового дослідження за допомогою сучасних методів науки, здатність розвивати й удосконалювати рівень володіння методологією наукових досліджень методичного й філологічного характеру.

**Метою** педагогічної виробничої практики є формування у студентів здатності та готовності здійснювати діяльність із навчання іноземної мови в навчально-виховних закладах на базі сформованої у них іншомовної професійної комунікативної компетентності та знань основ теорії методики, педагогіки та психології, забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, уміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу, виховання в студентів потреби систематично поновлювати свої знання й творчо застосовувати їх у

практичній діяльності.

Основні **завдання** педагогічної практики є такі:

1. Сформувати у практикантів уміння проводити уроки з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності.
2. Розвинути у студентів уміння здійснювати виховну роботу на базі вивчення іноземної мови.
3. Сформувати у практикантів уміння проводити науково-дослідну роботу.

## 2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для проходження виробничої педагогічної практики є вивчення курсів професійної підготовки за освітньою програмою, попередньо набуті знання з наук: педагогіка, психологія, лінгвістика, соціологія, країнознавство,літературознавство, дидактика тощо).

Ключовими є курси «Методика викладання іноземних мов», «Педагогіка», «Психологія», «Англійська мова».

## 3. Результати навчання за дисципліною

До **програмних результатів** навчання у межах виробничої педагогічної практики належать такі **програмні результати** навчання:

| | | |
|---|---|---|
| **Знання** | **ПРЗ 1.** Знання та розуміння шляхів інноваційного розвитку сучасної системи освіти України в умовах реформаційних перетворень.<br>**ПРЗ 2.** Базові уявлення про філософсько-методологічну характеристику сучасного стану освіти в Україні та за кордоном.<br>**ПРЗ 3.** Знання психологічних, педагогічних та інших чинників, що впливають на процес навчання сучасних школярів, структуру педагогічних здібностей та шляхи їх формування в учнів.<br>**ПРЗ 4.** Поглиблені знання системи викладання російської, англійської мови, зарубіжної літератури в закладах освіти (в базовій і профільній школі); знання сучасних методик і технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних, для успішної організації навчально-виховного процесу. | ***Студент повинен знати на достатньому рівні:***<br>• основні характеристики системи навчання іноземних мов в Україні та основний зміст загальної середньої освіти з навчальної дисципліни «Іноземна мова»;<br>• основні поняття і категорії методики навчання іноземних мов;<br>• кваліфікаційні вимоги до вчителя іноземних мов;<br>• сучасні вимоги до навчально-методичних комплексів з іноземних мов і параметри аналізу таких комплексів;<br>• основи теорії вправ для навчанняіноземних мов;<br>• сучасні підходи до формування в учнів англомовної комунікативної компетенції;<br>• інноваційні методичні технологіїнавчання іноземних мов;<br>• основні форми, види і способи контролю і оцінювання рівня |

| | | |
|---|---|---|
| | **ПРЗ 5.** Усвідомлення актуальних проблем сучасної мовної та літературної освіти.<br>**ПРЗ 8.** Поглиблені знання іноземної (англійської) мови для використання в професійній сфері й науковій комунікації. | сформованості англомовної комунікативної компетентності та її складників: мовних, мовленнєвих, лінгвосоціокультурної і навчально-стратегічної компетентностей;<br>• основні організаційні форми реалізації навчально-виховного процесу з навчання іноземних мов у ЗЗСО;<br>основи планування навчально-виховного процесу з іноземної мови у ЗЗСО. |
| **Уміння** | **ПРУ 1.** Уміти узагальнювати, інтегрувати знання з різних галузей для вирішення проблемних теоретичних і практичних завдань мовної та літературної освіти, професійно інтерпретувати актуальні питання методики.<br>**ПРУ 2.** Уміти застосовувати методологічну компетентність, основні положення філософських теорій до дослідження й вирішення професійних (освітніх і наукових) проблем.<br>**ПРУ 3.** Уміти визначати шляхи формування та розвитку інтелектуально-емоційної сфери особистості учня, його пізнавально-розумових здібностей, індивідуально-психологічних особливостей та спеціальних навчальних умінь.<br>**ПРУ 4.** Уміти моделювати навчально-виховний процес та його елементи, прогнозувати перспективи розвитку певного методичного явища, діагностувати можливі помилки школярів та труднощі в засвоєнні програмного матеріалу, на основі чого здійснювати оптимальний вибір методів і прийомів навчання.<br>**ПРУ 5.** Уміти проектувати й проводити різні види занять з урахуванням індивідуально-вікових особливостей учнів, інноваційних освітніх технологій, досвіду творчо працюючих педагогів.<br>**ПРУ 9.** Використовувати англійську мову (з урахуванням її фонетичних, лексико-граматичних, стилістичних та прагмалінгвістичних особливостей) | ***Студент повинен вміти на достатньому рівні:***<br>• кваліфіковано застосовувати сучасні принципи, методи, прийоми і засоби навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності*;*<br>• вирішувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання учнів засобами іноземної мови з урахуванням особливостей ступеня навчання*;*<br>• прогнозувати шляхи формування і розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, його пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння іншомовним мовленням*;*<br>• допомагати учням в оволодінні уміннями вчитися, розширювати свій світогляд, пізнавати себе*;*<br>• аналізувати свою професійну діяльність і навчальну діяльність учнів, добирати підручники та посібники, прогнозувати труднощі засвоєння учнями мовного / мовленнєвого матеріалу та оволодіння мовленнєвою діяльністю, аналізувати та узагальнювати досвід інших вчителів у галузі навчання іноземних мов, здійснювати експертну оцінку сучасних підручників і навчально-методичних комплексів з іноземних мов*;*<br>• планувати і творчо конструювати навчально-виховний |

| | | |
|---|---|---|
| | в усній та письмовій формі в різних комунікативних ситуаціях.<br>**ПРУ 10.** Створювати тексти професійного змісту державною, російською, англійською мовами; редагувати, реферувати, анотувати тексти; здійснювати переклад з російської на англійську мову й навпаки.<br>**ПРУ 11.** Уміти планувати, організовувати, здійснювати, презентувати наукове дослідження методичного та філологічного спрямування із застосуванням сучасних методик і технологій, зокрема інформаційних, дотримуватися вимог академічної доброчесності; впроваджувати результати власних досліджень в практичну діяльність. | процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання;планувати навчально- комунікативну діяльність учнів на уроці та в позакласній роботі, здійснювати у комплексі різні види індивідуалізації навчання іноземних мов;<br>• реалізовувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів) з урахуванням особливостей ступеня навчання, творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання і виховання з урахуванням провідних характеристик учнів певного навчального закладу, вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання іноземної мови в конкретному типі навчального закладу;<br>• здійснювати самоаналіз ефективності уроків;<br>• проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, організовувати співпрацю учнів на уроці;<br>• використовувати гуманістичний потенціал іноземної мови для формування духовного світу юного покоління України;<br>• демонструвати обізнаність із елементами теоретичного й експериментального освітнього дослідження та методами їхньої реалізації. |
| **Комунікація** | **ПРК 1.** Здатність до вільного спілкування державною, російською, англійською мовами в професійній (освітній, науковій) та соціальній діяльності.<br>**ПРК 2.** Здатність до компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної, наукової комунікації.<br>**ПРК 3.** Здатність знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії в учнівському, студентському, науковому, професійно-педагогічному колективах та з представниками інших професійних груп різного | ***Студент повинен володіти на достатньому рівні:***<br>• основами професійної культури вчителя англійської мови;<br>• здатністю пов'язувати культуру країн, мова яких вивчається, з рідною культурою;<br>• культурною чутливістю та здатністю ідентифікувати і вживати різні способи спілкування з представниками іншихкультур;<br>• здатністю забезпечити діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та уникати |

| | | |
|---|---|---|
| | рівня; реалізовувати ефективні стратегії існування людини в умовах сучасного мультикультурного середовища.<br>**ПРК 4.** Забезпечувати толерантну міжкультурну комунікацію, використовуючи мови міжнародного спілкування – англійську, російську | культурних конфліктів, створити умови для міжкультурної комунікації;<br>• уміннями адаптувати свою мовленнєву та немовленнєву поведінку, прийоми навчання і навчальний матеріал до мовного, вікового, психологічного рівнів учнів, та конкретних умов навчання; володіти виразами к текст тощо |
| **Автономія і відповідальність** | **ПРА 1.** Усвідомлювати соціальну значущість обраної професії та спеціальності, нести відповідальність за якість і результати власної професійної та суспільної діяльності.<br>**ПРА 2.** Здатність прогнозувати, адекватно оцінювати професійно та особистісно значущі проблеми й складності, пропонувати оптимальні шляхи їх вирішення із застосуванням нестандартних та інноваційних підходів.<br>**ПРА 3.** Уміти критично оцінювати власну навчальну, професійну (освітню, наукову) діяльність, будувати й втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення з високим рівнем автономії. | • усвідомлювати соціальну значущість майбутньої професії, мати мотивацію до здійснення професійної діяльності;<br>• уміння навчатися впродовж життя івдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію;<br>• відповідально ставитися до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності. |

**Основні професійно-методичні вміння,** якими повинні оволодіти студенти-практиканти, розподіляються на чотири групи: конструктивно-планувальні, комунікативно-навчальні, організаційні та дослідницькі вміння.

**Конструктивно-планувальні вміння:**

1) складати плани-конспекти окремих уроків та серії уроків за темою; визначати конкретні типи мети, завдання та етапи кожного уроку;

2) обирати ефективні прийоми досягнення поставленої мети на кожному етапі уроку;

3) визначати типи та послідовність виконання вправ у відповідності до етапів оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахуванням труднощів навчального матеріалу й рівнем підготовленості учнів;

4) використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприймання, засвоєння та творчого застосування в мовленнєвій діяльності мовних явищ, що вивчаються;

5) створювати необхідні наочні посібники для проведення уроків;

6) складати план позакласної роботи з іноземної мови;

7) складати план і сценарій позакласного заходу з іноземної мови.

**Комунікативно-навчальні вміння:**

1) установлювати й підтримувати засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти: «вчитель-клас», «вчитель-учень», «учень-учень» тощо;

2) адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку учнів (застосовувати мовні опори, спрощення, здійснювані перехід від однієї форми говоріння до іншої тощо);

3) намічати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності учнів з урахуванням вимоги досягнення відносно правильного мовлення учнів та визначати рівень сформованості їх мовленнєвих навичок і вмінь; помічати помилки учнів, усвідомлювати їх характер і використовувати комунікативно-мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо).

**Організаційні вміння:**

1) організовувати виконання складеного плану; забезпечувати мовленнєву діяльність учнів згідно з планом уроку;

2) раціонально поєднувати колективні (фронтальні, малогрупові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з цих форм і ступеня навчання;

3) проводити навчальні ігри з урахуванням вікових особливостей учнів; проводити рольові ігри;

4) методично грамотно використовувати традиційні наочні посібники та застосовувати аудитивні, візуальні та аудіовізуальні технічні засоби навчання;

5) здійснювати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої й розумової діяльності учнів залежно від їх вікових особливостей;

6) проводити позакласний захід іноземною мовою за складеним планом і сценарієм.

**Розвивально-виховні вміння:**

1) реалізовувати загальноосвітній, розвивальний та виховний потенціалмовленнєвого матеріалу уроку;

2) формувати й розвивати на матеріалі іноземної мови інтелектуальну та емоційну сфери особистості учня, його пізнавальні інтереси;

3) вирішувати засобами іноземної мови завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного виховання учнів.

**Дослідницькі вміння:**

1) вивчати ставлення учнів до предмета і виявляти рівень сформованості мовленнєвих навичок та вмінь учнів;

2) здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою

прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями та добору оптимальних шляхів попередження помилок;

3) проводити спостереження та аналіз відвіданих уроків з опорою на схему;

4) спостерігати, аналізувати й узагальнювати досвід учителів, студентів-практикантів, переносячи ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи;

5) вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювали свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми й прийоми роботи.

## 4. Зміст практики

Під час педагогічної практики має місце розвиток у студентів професійно-методичних навичок і вмінь під час виконання конкретних практичних завдань. У процесі педагогічної практики відбувається:

- виховання в студентів стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті;
- формування й розвиток професійних навичок і вмінь;
- закріплення, поглиблення та синтез психолого-педагогічних, методичних і предметних знань для вирішення конкретних навчальних завдань;
- свідоме застосування студентами теорії навчання в практичній діяльності, усвідомлення її професійної значущості;
- розвиток у студентів уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;
- ознайомлення із сучасним етапом навчально-виховної роботи в школі, передовим педагогічним досвідом;
- вироблення творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Таким чином, **зміст** педагогічної практики складається з: 1) змісту навчальної роботи; 2) змісту позакласної роботи; 3) змісту дослідницької роботи.

До **змісту навчальної роботи** студента-практиканта входять таки види діяльності:

1) ознайомлення зі специфікою діяльності школи даного типу (загальноосвітньої, ліцею, гімназії тощо);

2) складання тематичного плану уроків на основі планів учителів;

3) планування окремих уроків та серій уроків;

4) проведення уроків із дотриманням психолого-педагогічних, методичних і гігієнічних вимог до уроку;

5) відвідування уроків учителів та студентів-практикантів;

6) проведення предметного й комплексного аналізу відвіданих уроків за схемою;

7) проведення психолого-педагогічного аналізу уроку;

8) виготовлення наочних засобів, роздаткового дидактичного матеріалу;

9) перевірка зошитів учнів;

10) проведення додаткових занять з учнями з особливими потребами;

11) участь у роботі методичного об'єднання вчителів іноземної мови, у засіданні педагогічної ради школи за результатами педагогічної практики, у підсумкових заходах із педпрактики.

До **змісту позакласної роботи** студента-практиканта входить наступне:

1) оволодіння вміннями виховання учнів на уроці засобами іноземної мови;

2) вивчення системи роботи вчителя іноземної мови, спрямованої на формування в учнів стійкого інтересу до іноземної мови;

3) спостереження та аналіз окремих видів позакласної роботи, що проводять учителі школи;

4) планування окремих видів групових та масових форм роботи, які відповідають особливостям навчання у базовій та профільній школі, спільноз методистом (учителем) або з опорою на готові зразки;

5) підготовка та проведення запланованої позакласної роботи;

6) відвідування й аналіз позакласних заходів, які проводять студенти.

До **змісту науково-дослідної роботи** входять таки види діяльності:

1) проведення тестування учнів із метою виявлення рівня володіння іноземною мовою;

2) проведення опитування (анкетування) учнів із метою вивчення особистісної спрямованості та індивідуального стилю вивчення мови;

3) проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями;

4) вивчення наукової методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи, теоретичного осмислення реального навчального процесу;

5) виступи на методичних семінарах студентів-практикантів;

6) проведення спостережень із метою вивчення та узагальнення досвіду вчителів у викладанні іноземної мови.

## 5. Форми організації і контролю практики.

**Бази** педагогічної практики визначають відповідальний методист університету, відповідальний методист кафедри за узгодженням із методичною радою факультету.

**Етапи навчально-виховної роботи** педагогічної практики студентів-

практикантів: початковий, основний і заключний.

На **початковому** етапі педагогічної практики, який триває п’ять днів, студент-практикант здійснює таку діяльність.

1. Бере участь у настановних зборах в університеті та у школі.
2. Знайомиться із класом, вивчає навчальний план, журнал, розклад уроків та ін.
3. Визначає тематику й форми проведення виховних заходів.
4. Складає індивідуальний план роботи, подає його на підпис методистові.
5. Відвідує й аналізує уроки вчителів, позакласні заходи, що проводяться вчителями іноземної мови, класними керівниками, студентами-практикантами.
6. Складає тематичний план серії уроків.

На **основному** етапі практики студент здійснює таку діяльність.

1. За допомогою вчителя та методиста планує та проводить не менше 3 уроків на тиждень. Практиканта допускають до проведення уроків тільки за наявності повного конспекту уроку, підписаного вчителем або методистом.
2. За вказівками вчителя розробляє й виготовляє допоміжні засоби навчання.
3. Відвідує й аналізує уроки: не менше 6 уроків, що проводять вчителі іноземної мови та студенти-практиканти згідно з розкладом відвідувань і взаємовідвідувань.
4. За допомогою вчителя та методиста готує і проводить не менш одного позакласного заходу рідною та іноземною мовою.
5. Відвідує й аналізує позакласні заходи, здійснювані рідною та іноземною мовами, які проводять вчителі, класні керівники та практиканти (не менше двох заходів) .
6. Бере участь в методичних семінарах і виступає на них із доповідями.

На **заключному** етапі педагогічної практики, який триває три дні, студент виконує таку роботу.

1. Готує звітні матеріали з педагогічної практики.
2. Вчасно здає стандартно оформлену звітну документацію для перевірки та оцінювання.
3. Бере участь у підсумкових заходах із педагогічної практики.

**Методичне керівництво** практикою та **контроль** навчально-виховної діяльності студентів-практикантів здійснюють керівник практикою, методисти з фаху.

**Етапи діяльності керівників педагогічної виробничої практики**: 1) етап попередньої роботи, 2) початковий етап, 3) основний, 4) підсумковий етап, або етап організаційної роботи після педагогічної практики.

**Керівник практикою**:

- визначає бази практики, домовляється з адміністрацією баз (сумісно з відділом практики);
- забезпечує розподіл методистів і студентів;
- організує інструктивні збори методистів, керівників та студентів факультету в перший день педагогічної практики;
- проводить бесіди з вчителями, знайомиться з документацією, яку ведуть студенти;
- вибірково відвідує та аналізує уроки та позакласні заходи студентів;
- проводить бесіди з методистами про стан практики, вживає заходів щодо його удосконалення;
- організує обмін досвідом проведення педагогічної практики між методистами;
- аналізує звіти методистів із фаху і документацію студентів;
- виставляє підсумкову оцінку за педагогічну практику в атестаційний лист, залікові книжки та відомість;
- складає звіт про результати педагогічної практики і подає його до відділу практики університету;
- у співпраці з керівником педагогічної практики університету організує проведення підсумкових заходів із педагогічної практики, підсумкової конференції тощо.

**Методисти з фаху:**

- проводять у перший день педагогічної практики організаційне заняття з групою студентів в університеті або школі;
- здійснюють у школі попередній вибір класів, груп, учителів іноземної мови та класних керівників, вирішують інші організаційні питання;
- організують бесіди з директором, завучем, завідувачем кафедрою іноземної мови або завідувачем методичним об'єднанням школи й учителями зі студентами-практикантами;
- ознайомлюють практикантів із групами й класами, організація пасивної практики;
- затверджують індивідуальні плани роботи студентів-практикантів;
- допомогають практикантам у складанні загального розкладу уроків, позакласних заходів, взаємовідвідувань, методичних семінарів; подання складеного розкладу відповідальному методистові;
- організують відвідування та аналізу студентами уроків учителів, студентів або методиста; організацію відвідування та аналізу студентами позакласного заходу, здійснюваного іноземною мовою;
- консультують практикантів із планування серій уроків, складання планів-конспектів окремих уроків, підготовки наочних посібників і технічних

засобів, проведення позакласних заходів іноземною мовою;

- відвідують уроки практикантів та аналізують їх;
- навчають студентів аналізувати урок практиканта, на якому були присутні інші студенти-практиканти;
- відвідують і оцінюють позакласний захід іноземною мовою;
- організують групові методичні семінари;
- перевіряють документацію, яку подали студенти, виставляють в атестаційний лист оцінку з фаху;
- подають керівнику практикою звіт про результати педагогічної практики в групі, а також індивідуальні плани, звіти й атестаційні листи студентів.

## 6. Критерії оцінювання результатів навчання.

**Формами контролю** навчально-виховної діяльності студентів-практикантів є такі:

- індивідуальне відвідування методистом уроків та позакласних заходів, які проводить студент-практикант;
- групове відвідування методистом та студентами-практикантами уроків та позакласних заходів, які проводить студент-практикант;
- поточна перевірка документації, планів-конспектів уроків і наочних засобів, підготовлених студентом-практикантом;
- перевірка виконання індивідуальних і групових методичних завдань;
- перевірка методистом звітної документації студента-практиканта.

**Індивідуальні та групові завдання** спрямовані на розвиток у студентів під час практики вмінь та навичок самостійного розв'язання виробничих завдань. Виконання одного або кількох індивідуальних завдань активізує діяльність студентів, розширює їхній світогляд, підвищує ініціативу й робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

Практиканти отримують індивідуальні або групові завдання від методиста з фаху. Завдання мають бути 1) вузько спрямовані на розвиток певних вмінь / навичок на конкретному етапі навчання у школі певного типу, 2) практичними та комунікативно спрямованими за характером. Наприклад:

- комунікативні прийоми ознайомлення учнів з пасивним граматичним матеріалом у 6 класі загальноосвітньої школи;
- підсистема умовно-комунікативних вправ для формування граматичних навичок говоріння на середньому ступені навчання;
- формування граматичних навичок на старшому ступені з урахуванням індивідуального типу навчання учнів;
- різні способи організації й презентації граматичного матеріалу в підручниках з іноземної мови (старший ступінь навчання).

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, використовуються при написанні наукових і науково-практичних робіт методичного характеру.

Групові завдання забезпечують розвиток у практикантів умінь співпраці, а в деяких випадках також умінь публічної презентації результатів проведеного дослідження. Групові завдання можуть мати таку форму: підготовити підгрупу до круглого столу щодо результатів практики, дослідити ефективність використання комунікативних технологій при навчанні певного матеріалу, дослідити проблему інтересу до навчання іноземної мови та шляхів його підвищення, оформити стінгазету тощо.

**Звітна документація та підведення підсумків практики.**

На заключному етапі педагогічної практики, тобто протягом тижня з дня закінчення практики, студент:

1. **Підготовляє** звітні матеріали з педагогічної практики:
   - індивідуальний план з відмітками методиста про вчасність та якість виконання запланованого;
   - атестаційний лист;
   - звіт про роботу;
   - стандартно оформлені плани-конспекти всіх проведених уроків (мінімум 10 уроків);
   - графік відвідувань і взаємовідвідувань з відмітками вчителів про відвідання уроків, що проводять вчителі іноземної мови та студенти-практиканти згідно з розкладом відвідувань (вимоги щодо кількості уроків уточнює керівник практики);
   - 1 розгорнутий аналіз уроку іноземної мови, проведеного вчителем;
   - методичну розробку виховного заходу іноземною мовою;
   - характеристику з місця проходження педпрактики, підписану директором або завучем та скріплену печаткою школи.
2. **Здає** грамотно й охайно оформлену звітну документацію в картонній папці з наклеєним титульним листом для перевірки та оцінювання.
3. **Бере участь** у підсумкових заходах з педагогічної практики, науково-практичній конференції тощо.

**Критерії оцінювання професійно-методичної компетентності студентів.**

Методист-керівник педагогічної практики керується такими критеріями оцінки уроків студентів-практикантів.

---

Оцінка **"ВІДМІННО"** ставиться, якщо студент самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми досягнення поставлених цілей

на кожному з них з урахуванням ступеню навчання, рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій досягнута мета уроку. При цьому:

1) повністю реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку;

2) методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям;

3) правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

4) практикант дає чіткі і методично грамотні установки на виконання мовленнєвих дій;

5) правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя;

6) студент веде урок іноземною мовою (раціонально користуючись рідною за необхідністю), практично не робить помилок, помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими способами їх виправлення;

7) практикант використовує різні способи активізації всіх учнів на уроці з урахуванням їх вікових особливостей і здійснює індивідуальний підхід до учнів;

8) раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;

9) студент правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю, в тому числі тестування;

10) студент уміє викликати інтерес учнів до мовленнєвих дій, що виконуються на уроці;

11) грамотно використовує нетехнічні та технічні засоби навчання, як наявні, так і самостійно виготовлені;

12) епізодично користується конспектом і в ході уроку може скоригувати свою діяльність.

Оцінка **"ДОБРЕ"** ставиться, якщо студент самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеню навчання, рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій мета уроку досягнута в цілому, але план виконаний неповністю. При цьому:

1) не до кінця реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку;

2) методичні прийоми раціональні, відповідають поставленим цілям та умовам навчання;

3) в основному правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

4) практикант дає чіткі і методично грамотні установки на виконання мовленнєвих дій;

5) встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти, проте не завжди правильно розподіляє час мовлення учнів і вчителя;

6) студент веде урок іноземною мовою (раціонально користуючись рідною за необхідністю), іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також виправляє більшість помилок учнів;

7) практикант володіє різними способами активізації всіх учнів на уроці, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;

8) раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;

9) студент правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю, в тому числі й тестування;

10) студент уміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводяться на уроці;

11) використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;

12) епізодично користується конспектом протягом уроку і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка **"ЗАДОВІЛЬНО"** ставиться, якщо студент в основному самостійно та грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них, але без урахування ступеню навчання і рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті виконання запланованих ним навчальних дій мета уроку досягнута неповністю. При цьому:

1) не до кінця реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку;

2) методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають меті;

3) мають місце порушення послідовності вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

4) студент недостатньо чітко дає установки на виконання учнями мовленнєвих дій;

5) значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя;

6) студент часто переходить на рідну мову протягом уроку, робить мовні помилки і не помічає в багатьох випадках помилок учнів;

7) недостатньо володіє способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них;

9) нераціонально використовує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи;

10) студент неправильно намічає об'єкти контролю і критерії їх оцінювання, використовує одноманітні прийоми контролю;

11) уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на уроці;

12) студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам;

13) студент постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність у ході уроку.

**Шкала оцінювання: національна та ECTS**

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою |
|---|---|---|
| | | для екзамену, диференційованого заліку, курсової роботи, практики |
| 90 – 100 | A | відмінно |
| 82 - 89 | B | добре |
| 74 - 81 | C | |
| 64 - 73 | D | задовільно |
| 60 - 63 | E | |
| 35-59 | FX | незадовільно з можливістю повторного складання |
| 0 - 34 | F | незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни |

## 8. Рекомендовані джерела інформації

**Основні:**

1. Методика навчання ІМ і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів /Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.

2. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): навч. посібник. – К: Ленвіт, 2008. – 285 с.

3. Практикум з методики викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посібник / Бігич О.Б. та ін. / за ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2016. – 402 с.

4. Педагогічна практика з методики викладання іноземних мов: посібник Бігич О.Б. та ін.; під кер. С.Ю.Ніколаєвої та В.В.Черниш. – К.: Ленвіт, 2003. – 250 с.

5. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія / С.Ю.Ніколаєва, Г.Е.Борецька, Н.В.Майер, О.М.Устименко, В.В.Черниш та ін. – К.: Ленвіт, 2015. – 444 с.

6. Щукин А.Н. Лингводидактический энциклопедический словарь. – М.: АСТ: Астрель: Хранитель, 2008. – 746 с.

7. Brown H. Douglas. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 6th ed. – Pearson ESL, 2007. – 491 p.

8. Harmer J. How to Teach English: An introduction to the practice of English language teaching. – Harlow: Addison Wesley Longman Limited, 1998. – 198 p.

**Додаткові:**

1. Бігич О.Б. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: Монографія. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2004. – 278 с. – Бібліогр. с. 254-278.

2. Бігич О.Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи: навч. посібник / О.Б.Бігич. – К.: Ленвіт, 2006. –200 с.

3. Бориско Н.Ф. Сам себе методист, или советы изучающему иностранные языки: пособие / Н.Ф.Бориско. – К.: Изд. фирма ИНКОС, 2001.– 267 с.

4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий ред. С.Ю.Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

5. Зєня Л.Я. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до навчання іноземних мов учнів профільної школи: моногр. / Л.Я. Зєня. – Горлівка: Вид-во ГДПІІМ, 2011. – 436 с.

6. Карпова В.М., Красуля А.В. Історія розвитку методики навчання іноземних мов з XV по XX століття: навчально-метод. посібник. – Суми: СДПІ, 1999. – 156 с.

7. Квасова О.Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь: [навч. посібник]. – К.: Ленвіт, 2009. – 119 с.

8. Контрольні завдання з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: посібник / Бігич О.Б., Бражник Н.О., Гринюк Г.А. та ін. / під кер. С.Ю.Ніколаєвої та М.І.Солов'я. – К., Ленвіт, 2002. – 386 с.

9. Коробова Ю.В. Методичні рекомендації щодо організації навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови : для викладачів та студентів факультетів іноземних мов педагогічних інститутів та університетів / Ю.В. Коробова. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. – 59 с.

10. Коробова Ю.В. Мистецтво бути вчителем [навч. – метод. посібник для студ. факульт. іноз. мов] (англ. мовою) / Коробова Ю.В., Козлова В.В. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008. – 132 с.

11. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах:

підручник / Бігич О.Б. та ін. / під кер. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2000. – 319 с.

12. Методика формування міжкультурної англомовної комунікативної компетенції: курс лекцій (схеми та таблиці) / [Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін.]; під кер. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с.

13. Морська Л. І. Англійська мова (10-й рік навчання, профільний рівень) (English (Year 10): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. – Тернопіль: Астон, 2018. — 280 с.

14. Морська Л.І. Англійська мова (9-й рік навчання) (English Year 9): підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів . – Тернопіль: Астон, 2017. – 280 с.

15. Навчальна програма «Іноземні мови» для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів 1-4 класи. _- Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/inozemna-mova-poyasnyuvalna-znz-sznz-1-4-klas-belyaeva-xarchenko-finalna-zv.pdf

16. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf

17. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf

18. Николаева С.Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкак: монография / С.Ю. Николаева. – К.: «Выща школа», 1987. – 139 с.

19. Ніколаєва С.Ю. Практикум з методики тестування англомовної лексичної компетенції (на матеріалі англійської мови) / С.Ю.Ніколаєва. – К.: 1996. – 311 с.

20. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / [Панова Л. С., Андрійко І. Ф., Тезікова С. В. та ін.]. – К.: Вид.центр «Академія», 2010. – 327 с. - https://library.udpu.edu.ua/library_files/427509.pdf

21. Паршикова О.О. Формування основ міжкультурної комунікативної компетентності в учнів початкової школи в процесі навчання німецької мови / О.О.Паршикова // Іноземні мови. – 2018. – № 1. – С. 3-8.

22. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению: пособие для учителей иностр. яз. / Е.И.Пассов. – М.: Просвещение, 1985. – 208 с.

23. Подосиннікова Г.І. Методична характеристика інтерактивного навчання іноземних мов // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2012. – Вип. 3. – С. 196-208.

24. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. – К.: Вид-во Ф.С.К., 2004. – 192 с.

25. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: навч.посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.

26. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: продвинутый курс: пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е.Н.Соловова. – 2-е изд. – М.: АСТ: Астрель, 2010. – 272 с.

27. Тарнопольський О. Б. Гейміфікація в навчанні іноземних мов у вищій школі / О. Б. Тарнопольський, С. П. Кожушко, М. Р. Кабанова // Іноземні мови. – 2018. – №3. – С. 15-22. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN

28. Brown H. Douglas. Principles of Language Learning and Teaching. 5th Edition. – Pearson Education, 2006. – 410 p.

29. Common European Framework of References for Language Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 260 p.

30. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – Harlow: Longman, Pearson Education Limited, 2001. – 371 p.

31. Krashen S.D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. – Hemel Hempstead: Prentice-Hall Int., 2004. – 202 p.

32. Richards J.C., Rogers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 1991. – 170 p.

**Інформаційні ресурси**

http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56 – сайт Міністерства освіти та науки України: дошкільна та середня освіта

http://osvita.ua/doc/files/news/87/8793/im.pdf– навчальні програми для середніх навчальних закладів з предмету «Іноземна мова»

http://www.coe.int – офіційний сайт Ради Європи (див.: Common European Framework of Reference for Languages)

http://www.twirpx.com/file/612403/ – Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти

https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi – сайт МОН України

http://methods.knlu.kiev.ua – сайт кафедри методики Київського національного лінгвістичного університету

http://www.britishcouncil.org.ua – сайт Британської Ради в Україні

www.goethe.de/ins/ua/kie/ukindex.htm – сайт Гете Інститут в Україні

http://www.eun.org – європейська шкільна мережа

http://fl.knlu.edu.ua – сайт журналу «Іноземні мови» (Вид-во КНЛУ)
http://visnyk-pedagogy.knlu.edu.ua/ – сайт журналу «Вісник КНЛУ. Серія «Педагогіка та психологія» (Вид-во КНЛУ)

**Додатки.**

***ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА***

2. Студент-практикант зобов'язаний сформувати в учнів накреслені у Програмі навички та вміння щодо володіння іноземною мовою.

3. Практикант проводить свою діяльність згідно з вимогами Статуту школи, правилами внутрішнього розпорядку, виконує розпорядження адміністрації школи, вчителів та керівників педпрактики.

4. Студент-практикант має право вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації педпрактики, брати участь у конференціях та нарадах.

5. Студент-практикант має право одержувати консультації вчителя та методиста з усіх питань проведення педагогічної практики.

6. Студент-практикант має право користуватися бібліотекою школи, навчальними кабінетами, навчальними посібниками.

7. Один із студентів-практикантів призначається старостою групи з педпрактики.

8. Упродовж педагогічної практики студент працює в школі не менше п'яти днів на тиждень; один день самостійної роботи на тиждень закріплюється за студентом на весь період педпрактики, це відбивається у розкладі роботи студентської групи.

9. Дозвіл на проходження педпрактики за місцем проживання або роботи студент одержує у ректора університету.

10. Студент, який не виконав програму практики без поважних причин і отримав незадовільну оцінку, відраховується з університету.

11. Студенту, який не виконав програму практики з поважних причин (хвороба, перебування на стажуванні за кордоном), вона переноситься на період проходження практики студентами факультету заочного та вечірнього навчання без відриву від занять в університеті.

12. Студент, який одержав на екзамені "незадовільно" з практики усного та писемного мовлення і методики, до практики не допускається.

13. Студент, який має академічну заборгованість з інших дисциплін за попередній семестр, до проходження практики допускається та ліквідує академічну заборгованість у вільний від навчального навантаження у школі час.

**Схема оформлення звіту з педагогічної практики.**

**ЗВІТ З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Студента-практиканта_____

Курс_____, група_____факультету іноземних мов Інституту філології Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Місце проходження педагогічної практики:

школа_____, клас_____

Керівники з фаху:

англійська мова_____

Керівник від кафедри педагогіки _____

Керівник від кафедри психології _____

1. Кількісні результати педагогічної практики: кількість відвіданих та проведених а) уроків, б) виховних заходів, в) позакласних заходів.

2. Характеристика ходу початкового етапу педагогічної практики: (участь у настановній конференції та бесіда з методистом; що зі сказаного допомогло під час практики; що ще б ви хотіли почути на конференції).

3. Аналіз проведеної навчально-виховної роботи з іноземної мови: (відвідування уроків учителів, загальна коротка характеристика спрямованості та результативності уроків; аналіз проведення уроків в закріплених групах та під час замін; ваші стратегія та тактика досягнення всіх типів цілей навчання, відповідні труднощі; аналіз наявних / використаних підручників та посібників).

4. Аналіз проведеної позакласної роботи з іноземної мови: (тема проведеного позакласного заходу іноземною мовою; стислий аналіз відвіданих позакласних заходів іноземною мовою).

5. Аналіз проведеної науково-дослідної роботи (тема науково-дослідної роботи; перелік вивченої літератури; опис проведених спостережень / експериментів за темою дослідження; назва виступу на методичному семінарі, аналіз ходу семінару; аналіз власної теоретичної та практичної підготовленості до підготовки семінарів і наукової роботи взагалі).

7. Загальна характеристика педагогічної практики (оцінка результативності практики в аспекті формування професійних умінь і мотивації, зауваження та побажання щодо організації практики).

Дата Підпис студента-практиканта

_____
Методист від кафедри практики
англійської мови
«_ ___» _____року

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ**

студента-практиканта____курсу_____групи
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

_____(ПІБ)

на період проходження
**виробничої педагогічної практики**
**з виконання обов'язків учителя англійської мови**
**та помічника класного керівника**
з «__»_____по «__ _»_____20_ р.

**1. Загальні відомості**

1. Місце проходження педагогічної практики: м._____,
середня загальноосвітня школа_____ступенів №_____/
гімназія _____
2. Учитель англійської мови_____
3. Навчально-виховна робота проводиться в_____класі.
4. Виховна робота проводиться в_____класі.

**2. Заплановані кількісні результати педагогічної практики**

а) запланована кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених учителем –____,
б) запланована кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених практикантами _,
в) запланована кількість проведених уроків англійської мови –_,
г) запланована кількість проведених позакласних заходів з англійської мови –____,
д) запланована кількість відвіданих позакласних заходів –_.

**3. Початковий етап педагогічної практики**

| **№ п/п** | **Зміст роботи** | **Термін виконання** | **Виконання** |
|---|---|---|---|
| 1. | Участь у настановній конференції, у груповій роботі з методистом та керівником педпрактики від кафедри педагогіки, психології. | | |
| 2. | Знайомство зі школою: завучем, заступником директора з виховної роботи, вчителями школи. | | |
| 3. | Ознайомлення з планом роботи вчителя англійської мови, конспектами його уроків. | | |
| 4. | Знайомство з учнями класу | | |
| 5. | Знайомство з учнями класу | | |

**4. Навчально-виховна робота з іноземної мови**

| № п/п | Зміст роботи | Термін виконання | Виконання |
|---|---|---|---|
| 1. | Складання тематичного плану уроків англійської мови на період педпрактики. | | |
| 2. | Відвідування уроків учителів англійської мови:<br>а) зі складанням «фотографії» уроку та проведенням його поглибленого методичного аналізу (*вказати ПІБ вчителя, кількість відвіданих уроків):*<br>_____<br>_____<br>б) з проведенням загального / поелементного методичного аналізу уроку *(вказати ПІБ вчителя, тип аналізу, кількість відвіданих уроків):* | | |
| 3. | Відвідування уроків студентів-практикантів:<br>а) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його поглибленого методичного аналізу *(вказати ПІБ студента та кількість відвіданих уроків):*<br>_____<br>б) з проведенням загального / поелементного методичного аналізу уроку *(вказати ПІБ студента, тип аналізу):* | | |
| 4. | Проведення уроків англійської мови *(вказати номер, тему, дату)*: | | |
| 5. | Проведення позакласного заходу з іноземної мови за темою: _____ | | |
| 6. | Відвідування та аналіз позакласних заходів з іноземної мови, які проводять студенти-практиканти (ПІБ, тема):<br>_____<br>_____ | | |

**5. Науково-дослідна та методична робота**

| № п/п | Зміст роботи | Термін виконання | Виконання |
|---|---|---|---|
| 1. | 1. Взяти участь у роботі науково-методичних семінарів (доповідач, тема):<br><br>2. Взяти участь у групових консультаціях із методистом з фазу (заплановані дати): _____<br>_____<br>_____ | | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 3. Підготувати методичні матеріали з теми / проблеми *(визначає методист / завуч / учитель)*:<br>_____<br>4. Організувати проведення методичного дослідження з використанням методу *(підкреслити)*: анкетування, тестування, бесіда, пробне навчання, розвідувальний експеримент, за темою:<br>_____<br>_____ | | |

**6. Завершальний етап практики**

| № п/п | Зміст роботи | Термін виконання | Виконання |
|---|---|---|---|
| 1. | Взяти участь у груповій зустрічі з методистом із фаху для рефлексії та аналізу практики. | | |
| 2. | Підготувати звітну документацію. | | |
| 3. | Подати звітні документи керівникам педагогічної практики. | | |
| 4. | Підготувати колаж / настінну газету за підсумками роботи групи студентів-практикантів. | | |
| 5. | Взяти участь у груповій зустрічі з методистом з фаху за результатами (оцінками) практики. | | |
| 6. | Взяти участь у підсумковій конференції з педагогічної практики | | |

Дата Підпис студента-практиканта

**7. Внесення змін до індивідуального плану**

_____
_____
_____
_____
_____

Погоджено Підпис методиста від кафедри практики англійської мови

**Висновок** керівника про виконання індивідуального плану *(підкреслити)*:
індивідуальний план виконано повністю / частково / не виконано

Дата Підпис методиста від кафедри практики англійської мови

**Звіт**
**про результати виробничої педагогічної практики**
**з виконання обов'язків учителя англійської мови**
**та помічника класного керівника**
з «___»_____по «_ __»_____20_ р.

студента _____
_____групи факультету іноземної та слов'янської філології
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
Методист від кафедри практики англійської мови_____
Школа / гімназія_____м. Суми / _____
Учитель англійської мови _____

***1. Кількісні результати педагогічної практики:***

| № | Зміст роботи | Заплановано | Виконано |
|---|---|---|---|
| 1. | Кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених вчителем | | |
| 2. | Кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених практикантами | | |
| 3. | Кількість проведених уроків англійської мови | | |
| 4. | Кількість проведених позакласних заходів з англійської мови | | |
| 5. | Кількість відвіданих позакласних заходів з англійської мови | | |

***2. Початковий етап педагогічної практики***

| № | Зміст роботи | Термін виконання | Відмітка про виконання |
|---|---|---|---|
| 1. | Взяв участь у настановній конференції та груповій бесіді з методистом | | |
| 2. | Познайомився з керівництвом школи та вчителями | | |
| 3. | Ознайомився з планом роботи вчителя англійської мови, підручником та іншими методичними матеріалами | | |
| 4. | Познайомився з учнями | | |

***3. Навчально-виховна робота з англійської мови***

| № | Зміст роботи | Термін виконання | Відмітка про виконання |
|---|---|---|---|
| 1. | Склав тематичний план уроків англійської мови на період педагогічної практики | | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 2. | Відвідав уроки вчителів англ. мови (*у кількості*_____) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його метод. аналізу (загального / поглибленого / поелементного – *необхідне підкреслити*):<br>_____ | | |
| 3. | Відвідав уроки англійської мови студентів-практикантів (*у кількості* –_____) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його методичного аналізу загального / поглибленого / поелементного – *необхідне підкреслити*)<br>ПІБ і дата: | | |
| 4. | Розробив плани-конспекти уроків та провів за розкладом всі уроки англійської мови (у кількості – _____) в закріплених групах та під час замін *(указати дати проведення)* | | |
| 5. | Виготовив наочні засоби, посібники (указати тип):_____ | | |

***4. Проведення позакласної роботи з англійської мови***

| № | Зміст роботи | Термін виконання | Відмітка про виконання |
|---|---|---|---|
| 1. | Відвідав позакласні заходи з англійської мови (*у кількості* –_____):<br>а) студента-практиканта / вчителя _____<br>на тему: | | |
| | б) студента-практиканта / вчителя _____<br>на тему: | | |
| 2. | Підготував /провів позакласні заходи з англійської мови (*у кількості* – _____) на тему: _____<br>Здійснив (само)аналіз проведеного позакласного заходу | | |
| 3. | Провів *індивідуально / у співпраці* проф. орієнтаційний захід, який презентує університет і факультет учням як потенційним абітурієнтам | | |

***5. Науково-дослідницька робота психолого-педагогічного та методичного напрямку***

| № | Зміст роботи | Дати вико-нання | Відмітка про виконання |
|---|---|---|---|
| 1. | ***Психолого-педагогічний напрямок*** | | |
| | Ознайомився з основними методами педагогічної діагностики (педагогічне спостереження / тестування / анкетування тощо *необхідне підкреслити*) | | |
| 2. | ***Методичний напрямок*** | | |
| | а) відвідав уроки, вивчав та узагальнював досвід роботи вчителів англійської мови: _____ | | |
| | б) взяв участь у групових консультаціях із методистом з фазу (дати): _____ | | |
| | в) вивчав науково-методичну літературу: | | |
| | г) розробляв вправи, допоміжні засоби навчання, фрагменти уроків та цілих уроків у відповідності до досліджуваної проблеми за своїм вибором (*вказати тематику*): _____ _____ | | |
| | д) провів методичний аналіз мовного матеріалу підручників з англійської мови, за якими працює закріплена група, з метою виявлення можливих труднощів його засвоєння;<br>є) провів анкетування / опитування вчителів та учнів / зріз рівня володіння учнями мовним або мовленнєвим матеріалом | | |

***6. Завершальний етап практики***

| № | Зміст роботи | Термін вико-нання | Відмітка про виконання |
|---|---|---|---|
| 1. | Підготував звітні матеріали з педагогічної практики | | |
| 2. | Здав звітну документацію методисту від кафедри для перевірки та оцінювання | | |
| 3. | Приймав участь у підготовці групового звіту (презентація, колаж) про результати педагогічної практики на звітній конференції | | |
| 4. | Взяв участь у підсумкових заходах з педагогічної практики / підсумковій конференції | | |
| 5. | Взяв участь у науково-методичному семінарі / студентській конференції з методичних проблем та доповів про результати своєї науково-дослідної діяльності методичного напряму | | |

***7. Висновки / примітки / зауваження / пропозиції***

На практиці мені сподобалося _____

Я відчуваю задоволення від того, як / що _____

З'ясувалося, що я маю досить добру методичну підготовку щодо _____

Під час планування і підготовки до уроків у мене виникли труднощі щодо _____

Мені було складно _____

Було б корисним для підготовки до практики, якщо б:

а) у курсі методики _____

б) на настановчій конференції_____

_____

в) методист з фаху _____

***8. Перелік поданих звітних матеріалів з педагогічної практики*** з англійської мови, що підтверджують повноту виконання індивідуального плану під час проходження педагогічної практики.

1. Характеристика з місця проходження практики із «мокрою» печаткою та штампом школи за підписами: директора / завуча, учителя іноземної мови, класного керівника □
2. Атестаційний лист (заповнений учителем англійської мови, класним керівником)
3. Щоденник практики (із печатками, за підписами директора / завуча, учителя)
4. Оцінювальний лист групового методиста □
5. Індивідуальний план студента-практиканта за підписами вчителя і методиста □
6. Звіт про результати педагогічної практики □
7. Тематичний план уроків англійської мови на період педагогічної практики □.
8. Поглиблений методичний аналіз відвіданих уроків вчителя □ у кількості_____.
9. Поглиблений методичний аналіз відвіданих уроків практикантів та їх поглиблений методичний аналіз □ у кількості_____.
10. Розгорнуті плани-конспекти всіх проведених уроків англійської мови з оцінками та підписом учителя (усі за розкладом, не менше 10) □ у кількості_____.
11. План-конспект позакласного заходу з англійської мови із (само)аналізом □
12. Наочні посібники/матеріали належної якості □
13. Інші матеріали за вимогою методиста (*уточнити*)

_____

Дата Підпис